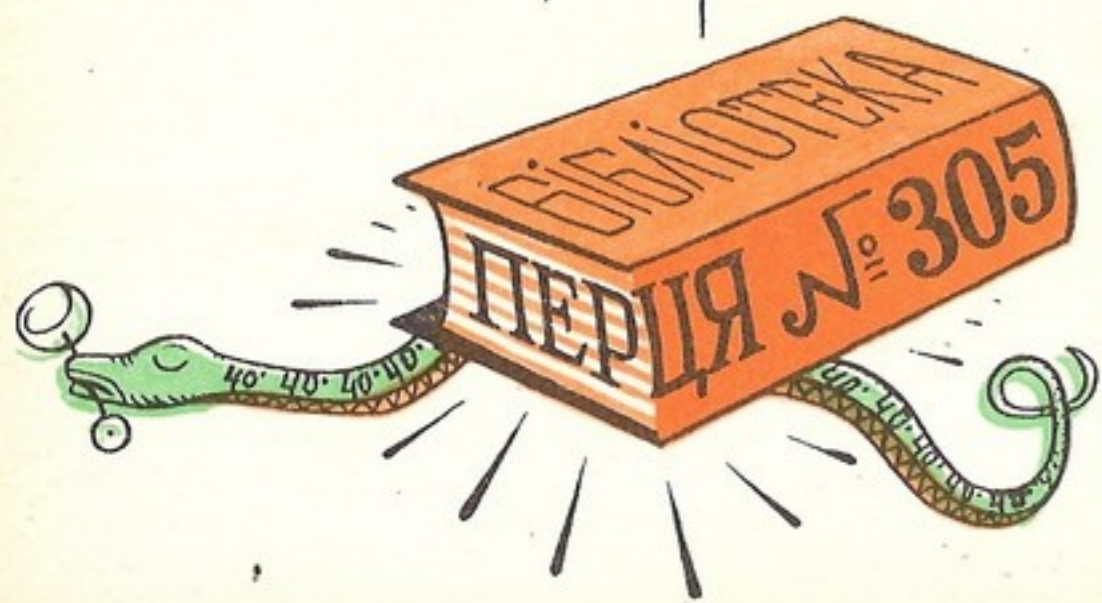

10 к.

Зачарковане КОЛО

КИЇВ. ВИДАВНИЦТВО «РАДЯНСЬКА УКРАЇНА»

1985

ЗЕЛЕНУ ПОТВОРУ — ГЕТЬ З НАШОГО ДВОРУ

Усі ми відчуваємо — нові часи настали. У холодочку не відсидишся. Гуртом налягати треба на те, чого не доробили. Інтенсифікація, автоматизація, науково-технічний прогрес — це не тільки слова, за ними — наполеглива праця до сьомого поту. Без розкачки. Без перекурів. І, звичайно ж, на тверезу голову. Бо лише хліб на ноги ставить, а горілка з ніг валить.

Набридло терпіти тих, кого вона родила, кого хрестила, кого, зрештою, і в гроб ужене. Не по дорозі й з тими, хто поблажливо усміхається, вбачаючи у так званому поміркованому чаркуванні невеликий гріх: мовляв, не той п'яниця, що п'є, а той, що випивається; можна, мовляв, пити, та ума не пропити. Але ж відомо, що лихо підкрадається непомітно: спочатку чоловік потроху прищається, а далі якось воно само виходить, що не живе він, а куняє й наливає, наливає — випиває, випиває і куняє...

Мудро народом сказано: хто вино любить, той сам себе губить. Та якби ж то тільки себе!

Роботі від того триклятущого зілля — неминуча згуба: через нього і брак, і нещасні випадки, і аварії, і повна безвідповідальність.

І для сім'ї горілка — це горівка, від слова «горе». Бо ще з давніх-давен мовиться: не один ходив би в злоті, якби не дірка в роті. А коли ремесло хмелем поросло, то недовго й дітям при живих батьках сиротами лишитися, на хлібові-воді перебуватися...

Отож бо так гаряче й відгукнулися всі ми на відомі рішення партій та уряду, спрямовані на боротьбу з пияцтвом і алкоголізмом.

Сатирики «Перця» вирішили цією збіркою загнати і свою гостру шпичку під ребро зеленому змієві, аби він якнайшвидше отой свій нечистий дух випустив.

Досить терпіти пики похмільні
з виглядом дико-спотвореним, —
змія зеленого чортове зілля
вирвем нещадно із коренем!

СІМЕЙНИЙ ПОРТРЕТ

Зліва направо: мама, татко і їхнє дитятко.

ПОВЕРНУТИЙ БОРГ

Прокинувшись уранці, Толик Перекотиполенко (Анатолієм Петровичем його вже давно ніхто не величав) обережно плямкнув губами і тут же здригнувся від огидного присмаку в роті. В голові гуло, як у вулику, куди щойно поселилася свіженька бджолосім'я, руки тремтіли, наче тримали відбійний молоток, а очі запухли так, що, звівши їх, Толик не міг розгледіти кінчика власного носа.

«Господи, мабуть, іще й семи нема!— важко зітхнув він, побачивши, що за вікном ледь почало сіріти.— Наскільки короткими стали дні і наскільки довгими — ночі...»

Толик натягнув на себе те, що колись називалося ковдрою, зручніше підмостив під голову кавалок вати у темно-сірій наволочці, який правив йому за подушку, і спробував ще задрімати. Та де там! Бджолине гудіння переросло у настирливий писк, і цей писк, здавалося, свердлив мозок ізсередини. Толик звів ноги з ліжка, якусь хвилину сидів отетерілий, очікуючи, коли до нього повернеться здатність мислити, а потім почалапав на кухню з наміром проревізувати порожню склотару (чи не залишилось, випадково, на денці цілющої рідини), та згадавши, що пили вчора не у нього дома, коротко лайнувся і знову гепнувся у ліжко.

«Все, досить,— подумав він,— треба зав'язувати, а то зіп'юся».

За останні півроку ця думка з'являлася в Толиковій голові разів сто, не менше. Але кожного такого разу, десь під обід, ноги самі несли його до «Хвилинки», біля

якої збиралася їхня невелика, але дружна компанія. Чергова клятва не стала винятком.

З годину постояли, погомоніли, покурили, поцвіркали слиною в надії, що трапиться хтось із знайомих і «розколеться» на пляшчину. Не поталанило. І тоді дід Тарган (так його прозвали за вуса, що двома пучками стирчали з-під носа навсібіч) запропонував:

— Гайда, хлопці, до шостого гастроному.

— А там що, безплатно випивку роздають?— ехидно запитав Боря Лисий (колишній проєктант Борис Миколайович Пшеничний, самобутній талант якого, за його словами, закопало начальство, а рідна жінка ще й землю зверху притоптала).

— Безплатно тільки чиряк вискакує,— пояснив дід Тарган.— Річ у тім, що біля шостого якийсь корпус будують. Скоро одинадцята година, а там — і обідня перерва у будівельної братії: громадянам у спецодязі спиртні напої продавати заборонено. Що бідолахам залишається? Звернутися за допомогою до громадян не в спецодязі: виручи, мовляв, земляче. От ми їх і виручимо. За відповідний гонорар, звичайно.

Дід Тарган не збрехав. Через годину вони вже випили стільки, що виникла потреба закусити. Вивернувши всі кишені, нашкребли чотирнадцять копійок.

— Якраз на сирок,— визначив дід Тарган і на правах першовідкривача винного Клондайку наказав Толикові: — Сходи у бакалійний і купи закусь, бо якраз моя черга іти за вином.

Ось тоді Толик і побачив Машу. Власне, всієї Маші він не розгледів. Побачив лише очі — великі-превеликі, сині-пресині, глибокі-преглибокі. І тут же відчув, що ніяка сила не змусить його підійти до прилавка з чотирнадцятьма копійками, пожованою фізіономією і неслухняним язиком, нездатним вимовити навіть двоскладове слово. Толик потупцював хвилину віддалік, ревниво спо-

ЗАМАНЮЄ

стерігаючи, як Маша весело щебетала щось спортивного виду молодикові, пострілюючи у нього оченятами, і важко почвалав назад.

— Ну, давай,— простягнув руку дід Тарган, витираючи вуса після чергової порції випитого.

— Не купив,— буркнув Толик,— сирки, судячи з усього, несвіжі.

Дід Тарган уважно глянув на нього і захихотів, показуючи рідкі і жовті від тютюну зуби:

— Гарна Маша, та не наша? Еге ж?

Толик відчув, що червоніє, хоч після вжитого червоніти далі було нікуди.

— Яка Маша? Прри чому тут Маша?

— А при тому,— хихотів той,— гарна краля та не по наших зубах, хоч вона і розвідна. До неї не такі підсипалися і то відкоша дістали. А з нашими фізіями хіба що в богадільнях наречених собі шукати...

Наступного дня Толик прийшов за півгодини до відкриття магазину. Ще здалеку помітив Машину легку, струнку постать, що не йшла, а здавалось пливла над асфальтом. Маша пройшла зовсім поруч. Він навіть відчув тонкий запах парфумів.

Без п'яти вісім з'явився дід Тарган.

— Ромео вже тут? — запитав він, демонструючи свою колишню обізнаність з класикою.— Зараз я тебе полікую,— додав, потрясаючи повною сіткою порожніх пляшок.— З нашими темпами будівництва жити можна.

Толик знав, звідки у діда Таргана пляшки. Той обходив рано-вранці недобудований корпус і збирав тару, випорожнену будівельниками.

— Не хочу,— несподівано для самого себе відмовився Толик.— Пийте самі.

— Що я — алкоголік, щоб самому пити?— щиро обурився дід Тарган.— Випий — легше стане від нерозділеного кохання.

— Не хочу,— уже влевненіше відмовився Толик.— Я поспішаю.

— Чи не до нареченої?— хихикнув дід Тарган.— Ну, тоді віддай мені карбованця — і можеш іти на всі чотири сторони.

— Якого карбованця?

— Того, що вчора у мене позичав.

— Хіба я позичав?

— А хіба ні? Сліпи вчора залив, а тепер дурником прикидаєшся?!

— Та не галасуйте,— зупинив його Толик,— здається, я вчора теж на пляшку давав, я вчора більше виклав.

— То твоя особиста справа,— не вгавав дід.— Гони карбованця!

— У мене немає,— пояснив Толик.— Ось, візьміть п'ятдесят копійок.

— Гони карбованця!— вперто повторив дід.— Женишок задрипаний! На сирники грошей бракує, а й воно туди ж. От розповім твоїй кралі, хто ти є.

— Семене Архиповичу,— заблагав Толик, згадавши навіть, як колись величали друзяку по плящі,— слово честі, немає в мене зараз грошей. Увечері поверну.

— Гони карбованця!— зло наполягав старий.— Мені похмелитися треба.

— Немає карбованця!— в розпачі проказав Толик, повертаючи кишені.— Ось, бачите, лише полтиник.

— А це що?— запитав дід.

То був зіжмаканий лотерейний білет, котрий невідомо як опинився у Толиковій кишені.

— О, ще не грала?— радісно вигукнув дід.— Гони лотерейку! Борги треба повертати вчасно.

— Та ну що ви, Семене Архиповичу...

— Гони лотерейку!— підступив ближче дід Тарган.—

Та швидше, бо піду до Машки. Йй буде дуже цікаво по-слухати...

— Та подавіться ви нею!— Толик тицьнув у коструба-ту, з розчепіреними наче корінці пальцями, дідову руку полтиник і лотерейний білет і прожогом кинувся геть...

До гастроному Толик навідався десь через тиждень. Діда Таргана не було. Проектанта також.

— А-а, жених?— радісно привітав його вантажник гастроному Коля, який частенько розділяв з ними компанію і завдяки цьому був у курсі Толикових амурних справ.— Де ж ти пропадав?

— Хворів,— збрехав Толик.

— А дід з Лисим перебазувалися до десятого гастроному,— повідомив Коля.— Там, кажуть, якийсь цех почали будувати.

Толик мовчав.

— О, ледь не забув,— так же радо вигукнув Коля.— Є ще новина: Маша тепер у нас не працює. Пощастило таки жінці: відкупила у якогось ханижки лотерейку і по ній,— уявляєш?— машину виграла. Колишній чоловік на колінах приповз — прощення просити. І таки випросив. З цієї нагоди — запрошую у підсобку. За мій рахунок. Бо вона ж мені — як сестра рідна.

ХІБА ТО ГУЛЯЛИ?

— Ну, як вчора на весіллі
Гулялось, Іване?
Щось у тебе на похмілля
Настрій препоганий.
— Не питай,— Іван скривився, —
Гуляли не дуже:
Ніхто навіть не побився,
Не валявся в калюжі...

ТОНКИЙ ХІД

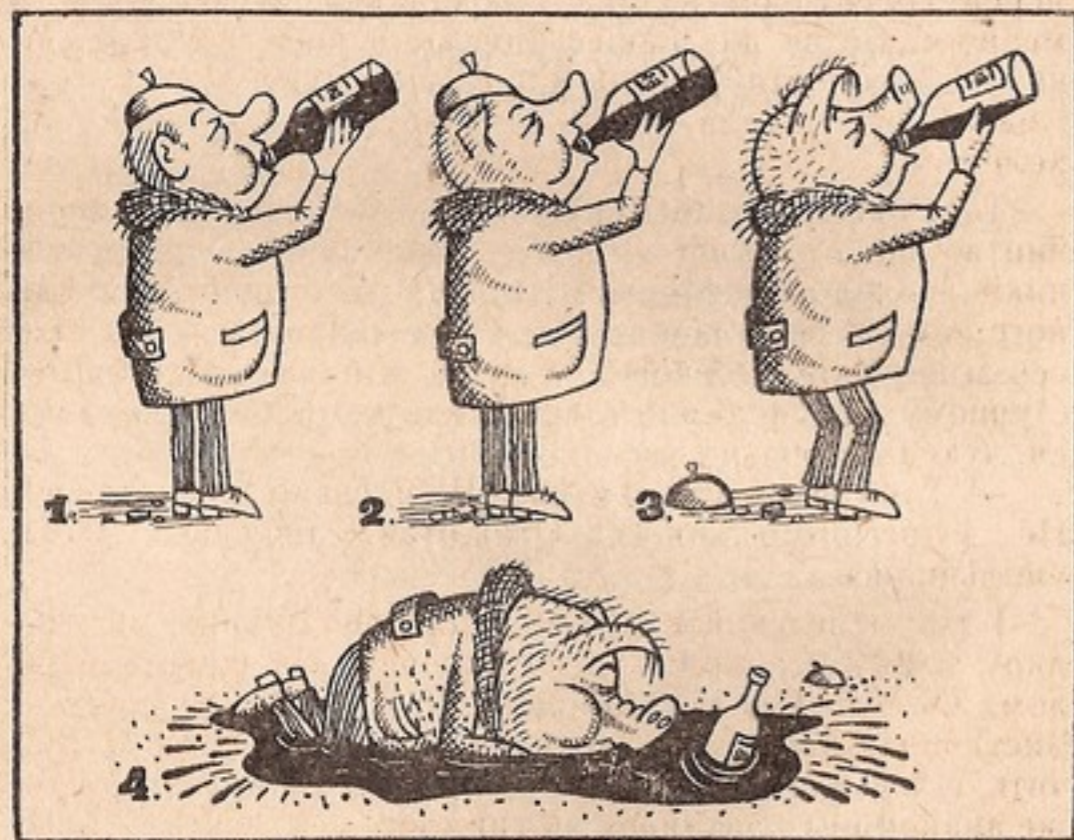
Запитав Мартин у Кості:
— Чом запізнюєшся в гості?
Каже той йому на вухо:
— Це тонка, Мартине, штука!
Роблю це небезкорисно.
Я запізнююсь навмисне:
Поглузують наді мною —
І наллють бокал «штрафної».

НА ПІЛЬГОВИХ УМОВАХ

Ця об'ява надто дивна,
Всім впадала в очі:
«На цвинтарі місцевому
Потрібні робочі».

А для всіх мастей п'яничок
Додали приписку:
«Тут же ми їм гарантуем
Постійну прописку».

Мал. О. МОНАСТІРСЬКОГО

ЕВОЛЮЦІЯ

Юрій ІЩЕНКО

ВЕСІЛЬНЕ ВІДРЯДЖЕННЯ

(Замість пояснювальної записки)

Рідні та незабутні мої члени профкому!

Пишу оце вам, глибоко усвідомлюючи: провинна моя перед колективом велика і покарання мусить бути не меншим. Бо як же інакше: поїхав чоловік у відрядження — і вже п'ятий місяць ні слуху, ні духу. Мабуть, уже і на розшук подали. А може, й забули, що є такий член колективу.

Тоді нагадаю, що минулої осені послало мене керівництво заводу нашого рідного у відрядження до суміжників — підшипники 023РГ для нового силосозбирального комбайна вибивати. Так от, почалася вся моя одісея зі шнурків. Шовкових! І треба ж було тоді тому підступному шнуркові раптом розв'язатися. Тільки нахилився, чую над собою:

— Так, сфотографуємось... Швиденько, оперативно!.. Не затримуймо інших... Отак-отак, рівенько стали, ущільнились...

І тут мене якийсь натовп підхопив. Вулиця, що хвилину тому була порожньою, наповнилася ущерть народом. Людей — як на ярмарку. І всі такі причепурені. Чистісінька тобі театралізована вистава. Став я, значить, із юрми цієї строкатої на простір вибиратися, а той же знайомий голос знову як гримне:

— Замрїть! Знімаю!..

Ну, природно, я і закам'янів, мов істукан у дельфійському храмі... Та воно й не дивно. Бо, щиро кажучи,

так мене попід боки зчавили, що ноги самі до асфальту прикипіли.

Поки до тьми прийшов, бачу, якийсь дідок рухливий з блюдечком лисини на голові біля мене тупцює. А в руках у нього карафка з червоною рідиною.

— Пий, добрий молодче! — каже і по вінця наповнену склянку мені подає. — Сьогодні — гріх відмовлятися. Така подія! Племиша Валер'янчика женимо. Так що давай, очима не кліпай... За здоров'я молодих випий. На розпис ідемо...

Я, звичайно, ні в тих, ні в сих. Що за мара?.. І вже зібрався було щось пояснити незнайомому. Навіть рота відкрив. А дідок ніби цього й чекав: миттю півкарафки вина у мене влив.

...Ну, а там пішло-поїхало. Посунув той весільний на-товп, а заразом з ним і я до якихось різьблених дверей. Виявляється, okazія зі шнурком сталася у мене саме біля міського Палацу шлюбів.

А що вже всередині того палацу робилося. Ні пройти, ні стати! Молодожонів — немов тюльпанів у травні. Духовий оркестр марш Мендельсона ріже... Канонада з пляшок «Шампанського». Словом, галас, шум, як у амазонських джунглях.

А потім людський тим часом поніс мене якимись коридорами, кімнатами, залами... В одному, як зараз пам'ятаю, навіть мелітопольським бальзамом причащали. І у книзі якійсь дали розписатися... Зрештою до виходу прибило. Тільки сил уже — катма. Поріг бачу, а переступити його не спроможний. Зіперся на стіну, відхекуюсь. Ось тут дідок, який вином пригостив, мене і заступав:

— О, ти тут! А я вже з ніг збився. Куди, думаю, після фотографування подівся? Взагалі сподобався ти мені. Тихий!.. Моїй би онуці такого чоловіка. Чого ж ми стоїмо?.. Поспішаймо, автобус відходить. На тебе чекали...

Коротше кажучи, шановні члени профкому, потрапив я на те Валер'янове весілля. Як не намагався пояснити, що людина я цілком стороння, все — марно. Стихія! Ніхто й слухати не захотів. Я й паспорт, і посвідчення командировочне показував. Так за мене ще й тост проголосили:

— Товариші, тут представник із самої столиці. Виходить, слава про нашого Валер'яна аж туди докотилася. — І до мене винятково поштиво: — Та ви не соромтесь. Коли що, відрядження продовжимо. Програма у нас чимала.

У цьому я незабаром переконався. Тиждень ми ще у місті «свайбу» грали (я вже так накричався «гірко!», що останні три дні тільки рота розкривав та хапав повітря, немов карась на березі), а на другий у село до молодої догравати поїхали.

Слово честі, я опирався, не хотів туди їхати. Так до мене двох охоронців приставили. Видно, відчували в оргкомітеті «свайби» мій зовсім невесільний настрій.

А біда, сама, як відомо, не ходить, вона другу біду за собою водить. Треба ж було нам у тому селі з іншим весіллям стрітися. Отут, можна сказати, і розігралася вся подальша драма мого відрядження.

Пригадуєте, шановні члени профкому, я вище писав, що в Палаці шлюбів у якійсь книзі розписувався. Так то я за свідка це зробив. Загубився він десь. От мене і уповноважили старости з боку нареченої. Ручку в руки вклали.

Я їх після того не бачив, а вони мене упізнали. А тепер аж ось де зустрітися із ними довелось. Як побачили в гурті весільному — ми саме до обійстя сватів підходили — та як залементують:

— О, дивіться! Свідок наш об'явився!.. У-р-ра-а!..

А мої супутники з Валер'янового боку їм у відповідь:

— Помиляєтесь! Ніякий це вам не свідок! Він — гість наш!..

Коротше кажучи, почали мене ті весільні компанії ділити, за руки смикати. Одні в один бік тягнуть, інші — у протилежний, мовляв, не віддамо.

Авжеж, правду хтось казав: яка свайба без доброї бійки. Отож невдовзі через мене вона і зчинилася. Ледве попід ногами вибрався...

Але мене таки відбили. Оте інше весілля, з яким у селі зустрілися. Так я іще в них свідком на весіллі гуляв. А потім родичі молодої у сусіднє село мене потягли, а звідти до інших родичів поїхали — то вже до сусідньої області, а звідти, здається, ще кудись...

Проте носа я не вішаю. Вже детально план втечі розробив. Ось тільки ще в одне село підскочимо, до дядька якогось з молодожонів...

О, мало не забув! Підшипники 023РГ я перед тим, як шнурок розв'язався, все-таки встиг вибити. Наряд-замовлення зашив у підкладку піджака. Про всяк випадок, щоб не випав під час танців.

Виходячи з вищенаписаного, прошу не вважати мене злісним прогульником, а навпаки — визнати потерпілим під час службового відрядження. З усіма наслідками, що випливають.

С В О І

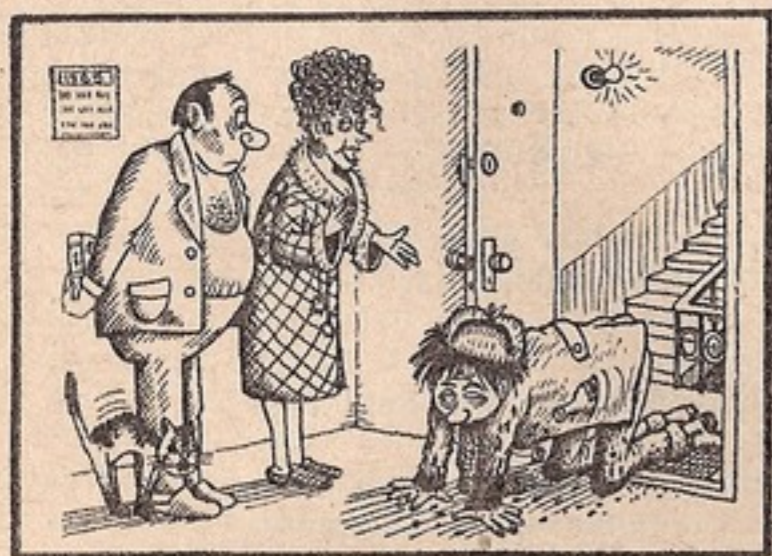
Кирило вийшов з ресторану.
Аж тут вона неподалік.
І він обняв її.
— Кохана,
Не буду більше пить повік! —

Вона з обіймів виривалась —
Вона з п'яничками не зналась.
Він обнімав її щосили,
Хоч і було це серед дня.
Він цілував її... у рило,
Бо це таки була свиня.

РОМАНОВІ ДУМИ

Він думав:
«Ні, життя — не рай...
Три дні минуло од зарплати, —
Вже й гроші мусиш позичати.
Хоч сядь та й плач,
Хоч помирай».

До ранку думав би Роман,
Чому грошей лишилось мало,
Якби, на лихо,
Ресторан
Опівночі не зачиняли.

— А наш хлопчик уже міцно стає на ноги. Бач, сам прийшов додому!

Мал. В. ЗЕЛІНСЬКОГО

— Казала ж тобі: не став півлітри, поки кабана не заколе!

ЗВЕЛИ НАКЛЕП

(Сценка на товариському суді)

У напівпідвальній кімнаті житлового кооперативу «Затишок-2» товариський суд розглядає справу слюсаря-водопровідника Плюйка, котрий звинувачується у безпробудній п'ятиці, здирстві і бешкетах.

— Встаньте, громадянин Плюйко, й щиросердно розкажіть товариському судові, що вас штовхає на систематичну п'ятику, здирство і бешкети?— спокійним голо-сом досвідченого педагога питає голова суду.

Громадянин Плюйко, не піднімаючись з табурета й не удостоївши членів товариського суду навіть коротким поглядом, кинув десь у простір контрзапитання:

— А какая ето ворона, ето самое, накаркала вам, што я п'ю систематично?

— При чім тут ворона? Про це говорить вся громадськість «Затишку-2»,— знову спокійним тоном перервав Плюйка голова суду.— І я радив би вам, громадянин Плюйко, висловлюватись делікатніше. Не забувайте, що тут вам не забігайлівка, а товариський суд!

В кімнаті — шум, голоси обурення. Чути різкий жіночий голос: «За ним кутузка давно плаче, а ви його громадськістю настрахати хочете!»

Але це не справляє на Плюйка ані такусінького враження. Він тільки усміхається зухвало.

— А ви міне, ето самое, назовіть парочку фамілій етой самой своей громадськості. Я хочу одним глазом зиркнуть на нійо на всяк случай! Ну, где вони, ето самое, еті ваші свідетелі?

Із задніх рядів знову прорвався різкий жіночий голос:

— Він ще свідків вимагає, ханига окаянний! Ти спершу на ніс свій синющий зиркни, то вже кращого свідка й шукати не треба.

Плюйко ліниво підвівся з табуретки, повернувся на різкий жіночий голос, а потім до членів суду.

— Гражданка Шкаралупенко подзволяють себе, ето самое, публічно оскорблять достоїнство простого советського работника. Я предупреждаю: еслі суд січас же не прикратить цього здівательства над моею лічностю, то я січас же, как говориться, не одходя од каси, подволю собі, ето самое, заінтересоваться носом указаной гражданки Шкаралупенко.

У кімнаті одразу, як по команді, запала німотна тиша (мешканці «Затишку-2» свої кадри добре знають). Навіть чути стало, як б'ється об шибку оса-заброда.

— Я ще раз закликаю вас, громадянин Плюйко, до порядку, — попереджає голова суду, — прошу відповідати по суті.

— Ето другой разговор! По суті, ето самое, я согласін, — гучно шморгнувши жирним сизим носом, одповідає Плюйко. — Так вот. Нікакой я не вимагатель, ето самое, і не дебошір. Ето безпардонная на меня клівета і вообщє брехня, ето самое, на простого советського слесаря-водопроводчика. Ну еслі я, ето самое, одремонтую кран, ето самое, і говорю, што за етот мой труд положено трьошку, а мне гражданка Шкаралупенко суйот, ето самое, рваний рупчик, то я терпіль такого свинства, ето самое, не привик. Обратно ж і про систематическую выпивку, ето самое, грубая на меня клевета і наговор.

Голова товариського суду не втерпів і знову попередив Плюйка:

— Я прошу вас, громадянин Плюйко, говорити судові правду, а то у вас виходить, як у тій байці: і я не я

і хата не моя! Може, ви тут нам скажете, що й пиль ніколи не пили?

— Зачем я врать, ето самое буду. Врать я не люблю. П'ю, ето самое, но не систематически, как ви тут, ето самое, говорите. Я п'ю, ето самое, только в двух случаях жізні.

— Що ж це за случаї такі? — питає голова товариського суду.

— Во-первых, когда е, ето самое, сільодка в магазинах, а во-вторых, когда нет, ето самое, сільодки в магазинах. А ви, ето самое, слушайте разніе брехні разних Шкаралупенчих, ето самое...

* * *

Я був на тім суді, слухав громадянина Плюйка, і гірка дума роїлася у моїй голові. Отак зведуть наклеп на «простого трудягу», а ти потім ходи — виправдовуйся.

Ходи доказуй, ето самое, що ти не верблюд!

— Ти диви, яка Христя свідомо стала — свій са-
могошній апарат сама понесла здавати.
— Та у неї ще один, досконаліший є.

ПРО ІВАНА-ДУРНИКА
ТА ЙОГО СЕСТРИЧКУ ОЛЕНКУ

Казочка для дорослих

Ув одній казочці, як і годиться,
жили-поживали брат і сестриця.
Іванко й Оленка було їх звати...

От вийшли раз вони погуляти
та й попали до лиходія —
просто в чарство Зеленого Змія...

Вийшли там на один горбочок,
аж бачать — стоїть собі теремочок.
А в нім — чарівник,
а він — з бочкотари,
гей, наливає неповні чари!..
І пропорція — неодмінна:
півчари — пиво,
півчари — піна...

Глянув Іванко та й став проситися:
— Сестричко,
дозволь того зілля напитися.

Оленка ж каже:
— Ні, не дозволю!
Бо як його ти нап'єшся вволю,
то, любий братику, і не зчуєшся,
як зіллям-весіллям отим
зачаруєшся:

як разів кілька в чару заглянеш,
то зачарованим баранцем станеш...

От вийшли на інший вони горбочок.
Дивляться — другий стоїть теремочок.
А в нім — чарівниця.
Теж — діло знає:
зілля-весілля в склянки наливає —
«біоміцин» чи оте «чорнило».
І люд чарується любо-мило...

Зрадів Іванко:
— Ех, вип'ю склянку!..
Оленка ж просить:
— Не пий, Іванку,
бо як у чару оту заглянеш,
то зачаруєшся — осликом станеш.
Запам'ятаєш до нових віників...

Аж тут
пре гурт солов'їв-розпійників...
Свищуть, співають усі гурбою,
кличуть Іванка та й із собою...

Зірвавсь Іванко, Оленку кинув
і, наче сокіл ясний,
полинув
через долинку, через горбочок —
просто
в розпійницький теремочок...

Оленка ручки білі ламає,
плаче-ридає та й примовляє:
— Ой, не зараджу горю-біді я —
в неволі Іванко у Зелен-Змія.

Вже ж він чарується третю годину...
Ой зачарується ж та й на скотину...

З жалю аж сонце зайшло за хмару...
Іванко ж — смокче за чарою чару.
Зачарував він свою утробу
і геть утратив людську подобу
(видать, не дуже й дорожив нею) —
з теремка вийшов — свиня свинею!

Хрюкати почав після того напою:
Василису Прекрасну назвав Ягою,
Івана-царевича — Коцієм Безсмертним...
Словом,
таке з нього стало перти,
таке Іванко став витворяти,
що ні в казці сказати,
ні пером описати.

А Іван-царевич
у ту ж хвилину
на богатырську гукнув дружину
(вона народною в нас зветься)
і, як у казці ото ведеться,
без запізнення — точно й скоро
на чолі з дядечком Чорномором
там з'явилися о тій порі
тридцять три славних богатырі.

Взяли Іванка під білі ручки.
— Кінчай, — сказали, — ці свинські штучки!
Та й відпровадили, куди треба,
де видно в ґраточку клаптик неба.
Та ще й сказали:
— Тепер синочку,

посидь і в цьому ще теремочку...
За те, що хрюкав, наче паця,
ще й одпрацюєш діб із п'ятнадцять...

Кляне Оленка зілля превраже.
А Чорномор ій розважно каже:
— То неприємно, що там казати,
що став свинею твій любий братик.
Але не варто так побиватися:
зробила ж
з мавпи людину
праця,
то може статись,
в добру годину,
що й із свиноти зробить людину!

Мал. В. ЧМИРЬОВА

— Я тебе, синку, навчу читати по цих картинках!

ЗВІДКИ ПІШЛО ХАМСТВО

Майже серйозний жарт

В біблійного Ноя було три сини.
І от — погулять якось вийшли вони...
Гуляючи, Сім, Хам, Іафет
зайшли в допотопний буфет...
І сказав Іафет:
— Я з'їм вінегрет...
І добавив Сім:
— Я теж з'їм...
І обурився Хам:
— Чи не соромно вам:
іти в буфет,
щоб жерти вінегрет?!
Ет!..
І добавив Хам:
— Вип'ємо по сто грам!
І зрадив Іафет:
— Та й по двісті — не вред!
І уточнив Сім:
— Хай по триста всім!..

Іафет, Сім та Хам
взяли по чотириста грам,
але Хам
свиняку підклав братам —
усе вицмулив сам!..

Ну що ви візьмете із п'янички?!

Допотопна історія... Допотопні звички...
Але буває часом і нині,
що чарка — хама будить в людині...

— Ти мене поважаш?

КОМПРОМІСНИЙ ВАРІАНТ

Її тверде і рішуче «ні», здавалось, не лишало ніяких шансів. Я благав, звертаючись до її сумління, я наполягав, сподіваючись, що врешті-решт моя невідпорна логіка примусить її підкоритися.

— Ну зрозумій — люди чекають! — мій один цей аргумент мав переважити всі її емоційні вигуки.

Вона розглядала своє обличчя в дзеркалі так уважно, наче побачила його вперше.

— Не підемо ми до Кукобенків, — вперто повторювала вона.

— Невже ти не розумієш — люди готувались. Марина, мабуть, як завжди, холодцю наварила, відбивних на-смажила, пиріг спекла!

— У нас теж холодильник не порожній. Чи ти вважаєш, що я гірше готую, ніж Марина?

— Ніколи у світі! — поклявся я. — Але ж не можна так ігнорувати друзів. Вони нас, безперечно, чекають. Вони просто не зрозуміють, якщо ми не прийдемо.

— А мені набридло завжди свята проводити за столом. Щоразу одне й те саме: ви з Миколою цілий вечір їсте-п'єте. Вранці у тебе болить голова, ні про яку прогулянку слухати не хочеш. А потім приходять Кукобенки, і ми знову сідаємо за стіл...

— А як же на свята без столу? Така вже традиція!

— Цього разу все буде інакше. Ми підемо в театр на святкову виставу, а завтра поїдемо на прогулянку. Уяви, свіже повітря...

— Уявляю, але одне одному не завадить. Посидимо сьогодні у Кукобенків, так би мовити, відзначимо свято,

а завтра — на повітря. Може, навіть Миколу з Мариною загітуємо. А після прогулянки, ясне діло — до нас...

— От, от, я й кажу, все буде так, як і минулого разу. Ні, я твердо вирішила поламати цю нашу жахливу традицію. Саме тому і взяла квитки до театру на святкову виставу. Там сьогодні найкращі артисти виступатимуть, до речі, і в буфеті будуть якісь святкові сюрпризи...

Усі мої доводи, всі посилення на хрестоматійні приклади, нарешті, ультиматуми розбивались об її невблаганність.

— Вони подумують, що ми на них образилися, — у відчай мовив я, — почнуть сваритися, звинувачувати одне одного в неувважності до гостей. Невже ти хочеш зіпсувати їм свято?

— Я в першу чергу не хочу псувати його собі, — незаперечним тоном відповіла дружина.

— А що як, — осяйнуло мене, — ми спробуємо вбиги двох зайців? І до Кукобенків заскочимо на годинку-другу. Тільки щоб засвідчити свою повагу. А потім спокійно собі до театру поїдемо.

— Так би воно і можна було б, — несподівано завагалась дружина, — але я переконана, що від столу тебе і домкратом не відірвеш.

— А давай спробуємо. Тільки-но ти мені подаєш знак — і я прожогом вилітаю за тобою...

Узявши з мене клятвені запевнення в абсолютній покірності і беззаперечній слухняності, вона погодилась на цей компромісний варіант.

— Тільки домовились — за моїм сигналом ти негайно підводишся і дякуєш хазяям за гостинність, — нагадала вона, зупинившись перед квартирою Кукобенків...

Вони вже були святково одягнені і зустріли нас мало не з обіймами.

— Який сюрприз, який сюрприз! — повторювала Марина, натякаючи на те, що не чекали нас так рано.

— Річ у тім, — пояснила дружина, — що ми до вас не надовго. Нам треба сьогодні ще навідати тітку.

— Хто ж вас відпустить, — сказав Микола, витягаючи з серванта пляшку.

— Про це й мови бути не може, — підтримала його Марина, метушливо накриваючи на стіл...

Коли дружина просигналізувала мені очима, що, мовляв, пора збиратися, я у відповідь знизав плечима, показуючи їй, що незручно так одразу тікати. Треба хоч для годиться трохи посидіти, погомоніти. Коли вона під столом боляче наступила мені на ногу, я і це витримав, вдаючи, що не помічаю. Та коли вона підвелася і почала дякувати господарям, я слухняно поплентався на вихід.

Як вони нас умовляли посидіти ще! Як упрощували залишитися, попити каву, послухати музику!

Зловивши нарешті таксі, ми помчали до театру. Звичайно, на перше відділення ми запізнилися.

— Нічого, — заспокоював я дружину, — друге відділення завжди цікавіше, ніж перше. Адже у другому...

Я затнувся, бо побачив, як двома рядами нижче, пробираються до своїх місць... Кукобенки. Інстинктивно втягнувши голову в плечі, я закрився програмкою...

Друге відділення вистави справді було цікаве. Глядачі довго аплодували артистам. Ми виходили із залу майже останніми.

— Головне, — кажу дружині, — не здібатися з ними.

Та, як відомо, коли дуже хочеш уникнути зустрічі, вона обов'язково відбувається. Ми зіткнулися з ними на вулиці і довго наперебій вигукували:

— Це ж треба! Яка радість! Не може бути! Як приємно!

— Поїхали до нас! — запропонував Микола.

— Ні, тепер наша черга! — наполягав я.

— А чого ж, — кволо підтримала мене дружина. І от ми вчотирьох мчимо на таксі до нас.

ЗАРАДИ ДРУЖБИ

По суботах я принципово не роблю зарядки. Відпочивати так відпочивати. Яке це приємне відчуття — нікуди не поспішати. Оце зараз вмиюся, поснідаю і кудись подамся. Давно в кіно не був. Та й до театру не завадило б сходити. Чи, принаймні, до цирку. В крайньому разі — до тирю. Правда, я заприсягнувся у понеділок повернути до бібліотеки книгу. Як це її? Здається, «Де ти ходиш, Грицю?» Чи — Васю? Кажуть, нічого. Торік взяв. Але ж у мене ще й неділя попереду. Прочитаю. А сьогодні таки піду в кіно. Удень. А ввечері можна й до театру. Коли це я востаннє там був? І не пригадую.

Хтось дзвонить. Де це мої капці? Невже знову Микола?

— Привіт, Микольцю. Радий тебе бачити, друже. Заходь, дорогий.

Принесла-таки його нечиста. Зараз буде на симфонічний концерт запрошувати. А в самого на умі тільки одне — що б його випити.

— На симфонічний оркестр не збираєшся? — питає Микола, вмищуючись у кріслі. — Там сьогодні Чайковський. Четверта симфонія.

І багатозначно на сервант дивиться.

— Чого ж, можна й на симфонічний, — удавано весело кажу я і чимчикую на кухню по огірки й цибулю.

Отак завжди, плануєш одне, а доводиться робити інше. Краще було б дверей не відчиняти. Подзвонив, постукав би і пішов собі. І чого це я зобов'язаний завжди його сніданками годувати! Та якби тільки годувати. Ще ж на стіл треба ставити як мінімум півлітра. А може, не ставити? Образиться. Нічого не вдієш. Доведеться поставити. Хай п'є. Хай подавиться! А сам я півчарочки для годиться — і крапка.

— Якщо ти гадаєш, що я прийшов снідати, то помиляєшся, — каже Микола, а сам в руки дивиться.

— Який там сніданок, — в тон йому відповідаю, — просто трохи перекусимо.

— Не можу я нічого перекушувати, бо тільки-но по-

Мал. В. ГЛИВЕНКА

— Ти ж, дїду, на пенсії, то й зачекати можеш. А люди он з роботи вискочили!..

снідав, — говорить Микола так переконливо, що хто завгодно міг би йому повірити. Тільки не я.

— Розумію, на що натякаєш, — підморгую йому. — Ось вони, апетитні краплі.

— А про це й мови бути не може, — суворо каже Микола.

А в очах веселі вогники стрибають.

— Давай так: по одній вип'ємо, а решту — в холодильник, — пропоную я компромісний варіант.

— Ну, що з тобою поробиш, — полегшено зітхає Микола. І підсовується до столу...

За годину він раптово зривається з місця, щоб бігти до гастроному.

— Тільки через мій труп,— попереджую я.

— Значить, ти мене маєш право вгостити, а я тебе — ні?— ультимативно питає він.

За півтори години до гастроному біжу я.

За дві години — він. Потім знову я. Перед самісіньким закриттям відділу. Потім знову він. Як тільки гастроном відкрився...

— Слухай, а як же Чайковський?— раптом згадав він, вимочуючи шматком паляниці залишки корюшки в томаті.

— Обов'язково підемо,— сказав я, дожовуючи плавлений сирок «Новинка». — І в театр підемо, і в кіно... Котра там година? Восьма вечора. Отже, доведеться піти завтра...

— Завтра на роботу,— похмуро каже Микола, відсюрбуючи каву...

Від цих слів я аж скочив. Комуś сказати: два вихідних, як одна мить пронеслися! А все він, цей Микола. Он сидить неголений! До речі, я теж за два дні навіть поголитися не встиг. А в бібліотеці кажуть: «Щось довго ви оту книжечку читаете!» Їм би таких гостей! Скільки б вони встигли прочитати?

На цього Миколу й дивитися противно. Навіть говорити з ним набридло. Поклав голову на тарілку. Вдаю, що сплю. А він, хитаючись, підходить до телефону. Набирає номер. Певно, сестрі дзвонить.

— Так, це я,— каже,— від Дмитра телефоную. Та який там симфонічний концерт! Коли до цього п'яндиги потрапиш, хіба можна думати про щось, крім пляшки! Замучив уже! Мені, ти знаєш, і пити не можна. Але, якщо відмовлюся від чарки, він же страшенно образиться. Отак заради дружби й доводиться мучитися!

— Кажуть, що ти від білої гарячки лікуєшся?
— Брешуть, виписався!

РЕВІЗОР

— Товариші! Я зібрав вас для того, щоб повідомити дуже неприємну новину.— Блідий, як перестиглий кабак, директор Григій Модестович Шуліка обвів поглядом усіх, хто був у кабінеті, і, не договоривши, сів.

— До нас їде ревізор?— затарабанив пальцями по столу головний бухгалтер Артур Сергійович Рябоштан.

— Вгадали!— видавив із себе Шуліка.

— Тьху! Знайшли причину для хвилювання. Хіба першого зустрічаємо? Випишемо у підшефному колгоспі кабанчика, виїдемо на природу, порибалимо... І все буде в ажурі.

— Кабанчика виписати легше всього, але, уявляєте, ревізор цього разу робот.

— Хто?— попідскакували з крісел присутні.

— Робот!— ще дужче зблід директор.— Тільки-но з управління одержано від Артема Тихоновича зашифровану телеграму.

У кабінеті на кілька хвилин запала тиша. Тільки крісло під Шулікою раз у раз поскрипувало, і це ще дужче виводило директора з рівноваги.

— Що за варварські методи перевірки? — першим прийшов до тям головбух. — Чому ні з того ні з цього вирішили прислати якийсь залізне страховиддя?

— Чому? Хочуть накрити нас мокрим рядном. І винні у цьому, Артуре Сергійовичу, ви.

— Я?!— злетіли догори брови у Рябоштана.

— А хто ж іще? Міри, дорогий, не знаєте. Ви з Мусієм Мусійовичем, котрий ревізував нас позаминулого року, що зробили? Поїхали рибалити і споїли. Одвезли

його, бідолаху, додому синього, як курку. Ледве чоловік дуба не врізав.

— Так то ж він, Григоре Модестовичу, від свіжого повітря посинів. Дуже рідко на лоні природи буває, от і надихався...

— Півлітрам, а не повітрям! — залпом осушив склянку води директор. — А торік з ревізорів хто у нас був?

— Лука Самійлович Дудлюк...

— Додавайте — покійний Лука Самійлович Дудлюк!

— Хто ж знав, що у нього виразка шлунка і пити не можна?

— «Хто знав»? Ви краще скажіть, хто до нас після цього поїде ревізію робити? Та ніхто! Всі хочуть жити. От і вирішили робота прислати. Тепер думайте, як тут можна викрутитися. Усі думайте.

Присутнім мов по команді попідпирали голови кулаками і наморщили лоби.

— Може, перевіреним способом?— через деякий час знову подав голос головбух.

— Ніколи не чув, щоб роботи жлуктили коньяк,— за сумнівався заступник директора Ігор Несторович П'явка.

— Ну, не коньяк, так щось інше. У нього ж, мабуть, якийсь живлення є?

— «Живлення, живлення!»— гнівно блимнув на нього директор.— А раптом у робота спеціальний передавач вмонтовано і в управлінні весь час по телевізору спостерігатимуть, що тут робиться?

— Нехай тільки спробує що-небудь передати,— озвався з кутка головний інженер Василь Трохимович Чмиленко.— Ми йому таке коротке замикання влаштуємо!.. Тільки дим піде!

— Гаразд,— після деякого вагання погодився Григій Модестович.— Іншого виходу немає. Роздобудьте на завтра кілька найкращих акумуляторів і відер зо два машинного масла. Та й паяльник на всяк випадок прихо-

піль. Може, робот перегріється під час ревізії, треба якусь детальку замінити. Все це — до мене в кабінет.

Наступного ранку, ще за дві години до початку робочого дня, керівництво знову зібралося у директора.

— Ну, готові?— запитав Григор Модестович.

— Готовність номер один! Стіл накрито!— доповів заступник П'явка. — Навіть сифон нігролом заряджено.

— Чим?— гикнув Шуліка.

— Нігролом!

— Це щось схоже на ром «Негро»?

— Ні, Григоре Модестовичу,— це мастило. З нафти. Неочищене, правда. Але спеціалісти рекомендують. Букет має — аж дух забиває.

— Це точно, — скривився директор і відсунув сифон на край столу. — А де ж наш головбух?

— Артур Сергійович поїхав на вокзал. Йому вчора вдалося зв'язатися з роботом по телефону. І, знаєте, ревізор погодився, щоб Рябоштан його зустрів.

У директора відлягло від душі.

— А о дванадцятій годині до кабінету вскочив захеканий головбух.

— Усе! Амба!— гепнувся він у крісло і схрестив на грудях руки. — Ну й робот! Як живий!

— Який?— перепитав П'явка.

— Як живий. Трохи на вас, Григоре Модестовичу, схожий. Тільки вуха набагато менші.

— Де він?— перебив головбуха директор.

— П'яний — як зюзя!

— Як «п'яний»?

— А так! Готовий. Насмоктався, як жаба мулу. Ми ж з ним у привокзальний ресторан заходили. Ну, я собі замовив горілки, а роботу налив із своєї пляшки. Нігрольчику. Щоб не заіржавів. Все йшло як по маслу. Цокнулися. Я випив, він — не п'є.

— Зовсім?

— Зовсім.

— А як же він насмоктався?

— Ну, ви ж мене знаєте. Я й не таким роги скручував. «Якщо робот не вживає всередину, значить змащує зовнішні вузли»,— вирішив я. Придивився — особливих вузлів не видно. Тоді нахилився, ніби на вухо роботу хочу щось сказати, а сам фужер нігролу за комір — хлюп. Хоч п'ятдесят грамів, думаю, а в потрібне місце. У робота тільки очі на лоб полізли. Мабуть, велику дозу линув. А я, недовго думаючи, ще один фужер нігролу слідом. У ревізора і мову відняло. Тільки почервонів як рак. Ну, я для певності ще один фужер... І, знаєте, даремно. Бо ревізора раптом так розвезло. Схопився він і пляшкою з-під нігролу об підлогу — шара-а-ах! «Оце,— варнякає,— отак ревізора зустрічаєте?!» І мене за петельки. Ледве втік...

Тільки сказав оце Рябоштан, як на порозі з'явився лисуватий чоловік у чорному від мастила костюмі.

— Ось він,— сховався за директоровою спиною головбух.

— Я буду скаржитися! Це неподобство! — заволав ревізор.

— Перебрали трохи?— лагідно усміхнувся до нього Григор Модестович. — Нічого. Буває й гірше. Відпочиньте трохи...

— Зараз подзвоню в управління і про все доповім!— кинувся до телефону робот.

— Ви п'яні!— загородив йому дорогу директор.

— То ще побачимо, хто п'яний!

— Я сам подзвоню і розкажу про вашу негідну поведінку! Чи, може, ми помилилися і ви не робот?

— Робот.

— Ану, покажіть документи. Технічний паспорт чи що там у вас є.

Робот дістав із засмальцьованого піджака паспорт.

— Прізвище, ім'я та по батькові,— прочитав директор.— Робот Едуард Йосипович. Час і місце народження — 28 березня 1923 року, місто Конотоп Сумської області.

— Так ви... Ви живий чоловік?— Григій Модестович потер очі і глянув на ревізора. У того з піджака стікали чорні краплі нігролу і падали на новісінький килим.

Мал. В. ЗЕЛІНСЬКОГО

ДИЛЕМА

— Чи пити кинути, чи пластичну операцію зробити?..

— Щось шолом наче став тіснуватий після вчорашнього...

— Он, бачиш, у кутку білі чорти вовтузяться?
— Та ні, чорні вони!
— Пийте, хлопці, пийте! В мене все для вас є: і білі чорти, і чорні...

ТРАМВАЙНА ПРИГОДА

Пристає до моряка
П'яний у трамваї:
«Ей, кондукторе!— гука.—
Дай мені кви... кви... квитка!»
Той зиркнув на дивака
І відповідає:
«Не кондуктор я!..

Профан!..

Глянь ось на рукава:
Я, як бачиш, капітан.
Воджу пароплава!»—
«Тю! Я сів на пароплав?!
Зупини!.. Благаю!»—
П'яний слізю заволав
И вискочив з трамвая.
Описав дугу круту,
Гепнувсь на платформі,
Лобом мацає плиту
Та й каже: «Все в нормі!..
Щастя, що зима давно
І замерзло море,
Бо пішов би я на дно,
Ото було б горе!..»
Сміх та й годі!..

Дивина!

З того дня
п'яниця
Всі трамваї обмина:
Потонуть боїться.

ГРОШІ У МІШКАХ

Картає жінка п'яного Кіндрата:

— Знов прогуляв получку, супостат?!

Відповідай, де гроші? Де зарплата?..

— Як — де?.. В мішках! — відказує

Кіндрат.

— В яких мішках?! — знизала та

плечима.

— Та осьде, в цих, що в мене...

під очима!

ЗАПІЗНІЛИЙ РЕФЛЕКС

Товчеться в сквері п'яний серед ночі,

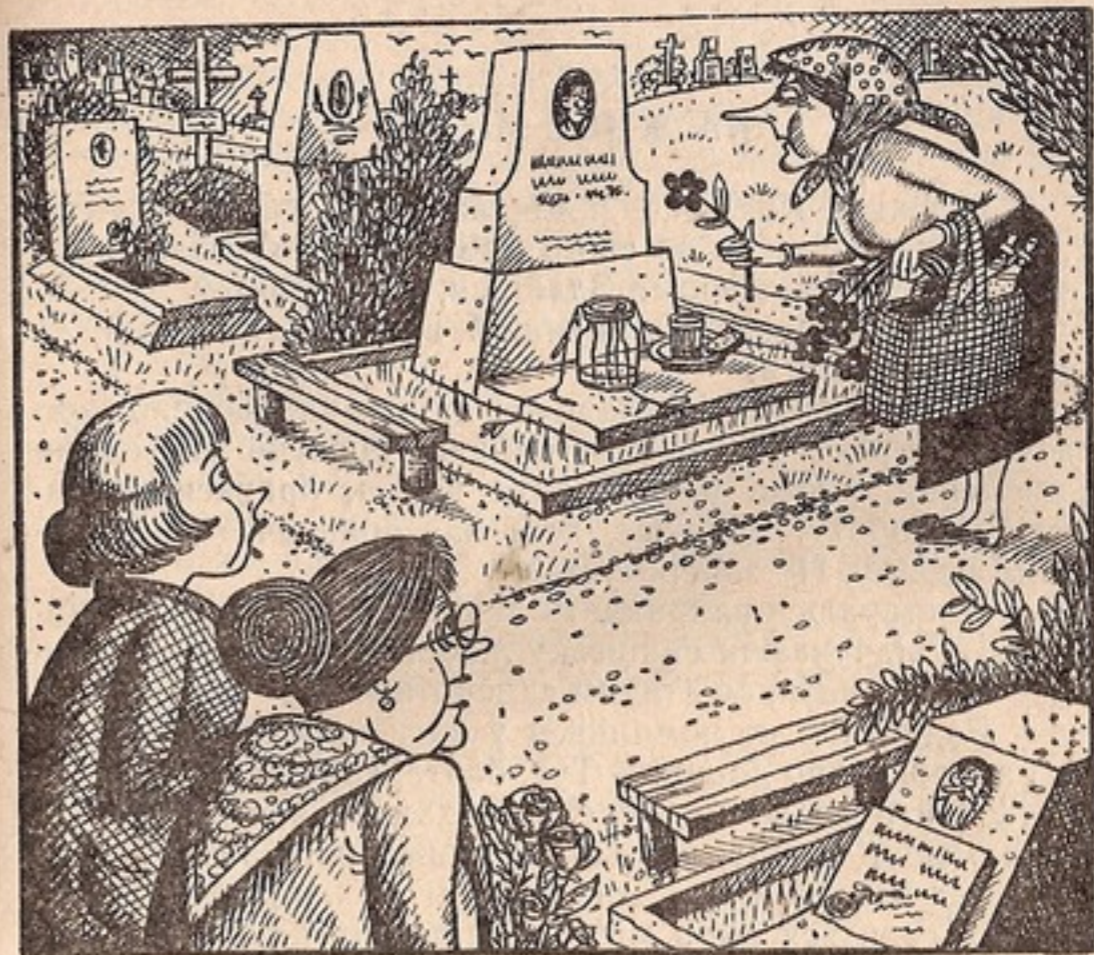
Ліхтарного стовпа підняти хоче...

— Це що за жарти?.. Ей, громадянине! —

Лунає окрик міліціонера.

А той рече: «Та йду на іменини...»

Й несуть ось імениннику торшера».

— І до кого це приходить самогонщиця Параска?!

— До своїх колишніх клієнтів...

НА ЖИВЕ МІСЦЕ

— Скажіть, Кисляк,— поцікавився директор інституту, викликавши мене до свого кабінету,— ви скільки років працюєте інженером? Здається, вже десять?

— Десять років, два місяці й вісімнадцять днів, — скромно відповів я.

— Ага, і навіть вісімнадцять днів,— задоволено констатував директор.— Що ж, час уже, дорогий мій, іти на підвищення, рости, розправляти крила, братися за самостійну роботу. Коротше, хочу вас призначити начальником відділу. Не заперечуєте?

— Постараюся виправдати ваше високе довір'я!— запевнив я, відчуваючи синівську любов до директора, якого ще вранці називав старим склеротиком.

— Радий, що не помилився у вас,— промовив директор і заклопотано додав:— Тут, бачте, справа така — доведеться йти на живе місце. Але хай це вас не турбує. Мое рішення тверде, й ніщо не зможе його змінити. Ви ж знаєте: Шмига знову запив. Мені це набридло. Почекаю для годиться ще з місяць і підпишу наказ. Я переконаний, що за цей час він зовсім зіп'ється...

Директор зітхнув:

— Шкода, звичайно, — керівник він талановитий, але нічого не вдієш. П'яндигам не місце серед нас! Отже, вважайте, що рішення прийняте.

Із кабінету директора я не вийшов, а випурхнув на крилах надії. Ось він — шанс, про який я мріяв десять років, два місяці й вісімнадцять днів! Подумати лише — через якийсь місяць, коли Шмига остаточно зіп'ється, я стану керівником цілого відділу! Всього через місяць!

Проте несподівана думка вщент зіпсувала мій райдушний настрій: А ЯКЩО НЕ ЗІП'ЄТЬСЯ?

Справді, а якщо цей негідник Шмига, випадково протверезившись, візьметься за розум і кине пити? Чи — ще гірше— підлікується десь і за місяць повернеться до інституту бадьорим, рожевим і сповненим нових творчих сил?

Ні, ні, цього допускати не можна. Щоб якийсь мерзотник вирвав у мене з рук шанс, якого я чекав десять років, два місяці й вісімнадцять днів?! Та ніколи в житті.

І я вирішив діяти.

Піднявшись на третій поверх, я зайшов до кабінету Шмиги. Він куняв у своєму кріслі, яке вже за місяць могло стати моїм. На столі валялися шматочки лікарської ковбаси, риб'яча луска й половина плавленого сирка. З напіввідчиненої шухляди виразно несло чи то білим міцним, чи рожевим солодким.

— Тобі чого?— невдоволено пробурчав Шмига, підозріло глипнувши на мене червоними очима й плюнувши за порт'єру.

— Щось настрої паскудний,— сказав я щирю правду.— От і думаю: чи не випити? Але ж хіба з нашими людьми домовишся? То я й надумав зайти до вас. Може, підтримаєте?

Шмига враз пожвавішав і енергійно засовався у кріслі.

— Про що мова, дорогушо! Підтримую не тільки морально, а й матеріально: ось тобі пара карбованців, докинь іще стільки ж і візьми в буфеті дві банки кріплячку. Й неодмінно плавлених сирків!

На radoшах я доклав не два, а п'ять карбованців, і купив не дві, а чотири пляшки портвейну і дев'ять сирків.

До кінця робочого дня ми випили загалом сім пляшок. Мені довелося пити, зрозуміло, тільки задля конспірації. А щоб усі бачили, як Шмига безсовісно співається, я залишив двері широко відчиненими.

Наступного ранку я приніс на роботу дві пляшки горілки. Не заходячи у свій відділ, одразу ж попрямував до Шмиги. Він зустрів мене, як рідного брата, і після першої ж склянки зажадав, щоб ми випили на брудершафт.

У той момент, коли я цілував Шмигу в неголену чорну щоку, до кабінету зайшов директор. Я багатозначно підморгнув йому і жестами дав зрозуміти, що все гаразд і події розвиваються саме так, як він і передбачав: Шмига остаточно співається. Очевидно директор мене зрозумів, бо, не промовивши й слова, пішов геть.

Цілий місяць я чесно поїв Шмигу. Поїв горілкою навіл із шампанським, сухим вином із пивом, міцним вином з одеколоном «Нова зоря», а одного разу не пошкодував десятки й купив вірменського коньячку, який ми потім розвели спиртом, украденим мною заради високої мети в сусідній лабораторії. Ми пили, де тільки могли: в кабінеті, у коридорі, куди я виводив Шмигу, аби наочно переконати співробітників у тому, що начальник відділу дійшов до ручки; пили в буфеті, на сходах, у ліфті й навіть у туалеті, куди ми тікали від виробничих нарад і п'ятихвилин.

На тридцятий день ми пропили інститутський телевізор, який відвезли додому до буфетниці, а на тридцять перший Шмига не вийшов на роботу.

З цієї нагоди я тут же випив пляшку горілки, яку про всяк випадок тримав у портфелі, понюхав давній діловий лист із поміткою «Вхідний», що невідомо як опинився у мене в кишені, й урочисто заповз до директора, щоб повідомити радісну звістку: не підвів Шмига — спився!

...Директор виявився людиною слова.

Він таки прогнав Шмигу.

На жаль, мене — теж.

СВЯТО В ДОМКОМІ

Вранці голова домового комітету Похмільняк вивісив у дворі будинку оголошення, написане жирними фіолетовими літерами:

УВАГА! СЄВОДНІ ВІД БУДЕЦЯ!
ВІДКРИТЯ ДІТЯЧОГО МАЙДАНЧИКА —
ПОДАРУНКА ШЕХВІВ.
ЯВКА БАТЬКІВ ОBOB'ЯЗАТЕЛЬНА!
ДОМКОМ.

Уже о п'ятій годині біля входу на майданчик зібрався гурт дівчорі. Близько шостої прийшли урочисто схвилювані батьки. Їх радісним поглядом відкрилася незабутня, давно очікувана картина. Фіолетовий транспарант бадьоро проголошував: «За ваше здоров'я, діти!» За транспарантом можна було помітити зелені і жовті каруселі, голубу гірку, з якої так і хотілося з'їхати, турнік, кілька маленьких акуратних столиків, де діти, очевидно, слухатимуть задушевні розповіді дідусів та бабусь, а також обмінюватимуться враженнями.

Це був чудовий майданчик, і товстий карапуз уже оптимістично перекинув ногу через низеньку огорожу, коли почув батьківський голос голови Похмільняка:

— Ану зніми ногу, паршивцю!

Після такої невеличкої увертюри голова Похмільняк пройшов на майданчик, витяг з порепаного портфеля клаптик паперу, виліз на найближчий столик, відкашлявся й виголосив коротку промову:

— Громадяни квартиронаймачі і квартиронаймачки! Домком на чолі зі мною зробив усе. Домком сподівається, що ви, як народ учений, грамотний, це зрозумієте і теж зробите все, — тут голова Похмільняк злегка поворушив товстими пальцями й закінчив: — А діти що? Діти — вони діти і є...

Після цього змістовного виступу на стіл вийшов представник громадськості, активіст домкому Мимря. Він тільки недавно повернувся з лікувальниці для алкоголік і тому старанно відпрацьовував на дворових роботах позитивну характеристику, яку йому обіцяв видати Похмільняк. Активіст злегка похитувався і змушений був кілька разів ухопитися за турнік, що стояв поруч.

— Ну, — туманно висловився він, — і от.

Потім Мимря вчепився за турнік і несподівано прокричав:

— Ур-ра товаришеві Похмільняку, моему благодійникові!

На цьому урочиста частина була закінчена. Похмільняк, який уже кілька хвилин крутився серед квартиронаймачів, підкликав Мимрю і вручив йому зібрані гроші. Поки активіст бігав до гастроному, голова Похмільняк разом із членами домкому відганяв дітлахів, які виявляли до свого майданчика зайву цікавість.

Через півгодини домовий комітет у повному складі, а також активіст Мимря розмістилися за столиками.

— Вона, знаєте, на свіжому повітрі краще проходить, — сказав Похмільняк, цютливо підносячи до губ першу чарку.

Активіст не втримався і ще раз заволав:

— Нашому благодійникові — ура!

Гуляли допізна. Спочатку грали в доміно, потім у карти. Вночі вирішили розім'ятися. Голова Похмільняк п'ять разів з'їхав з гірки, підклавши під себе порепаний портфель. Мимря теж з'їхав, але поламав кілька дощок. Потім каталися на каруселях. Правда, тут сталася прикрість: повискакували якісь болти, і каруселі попадали на землю.

Все скінчилося тим, що активіст Мимря видряпався на турнік і пішов по перекладинці. Його ледве витягли

з-під уламків столика. Активіст образився, збігав додому, приніс лопату й викопав турнік. Поки він це робив, голова Похмільняк і члени домкому, побравшись за руки, ходили навколо і співали позбавленими приємності голосами: «Козак має жінку, а я полюбила...»

А транспарант «За ваше здоров'я, діти!» залишився цілий.

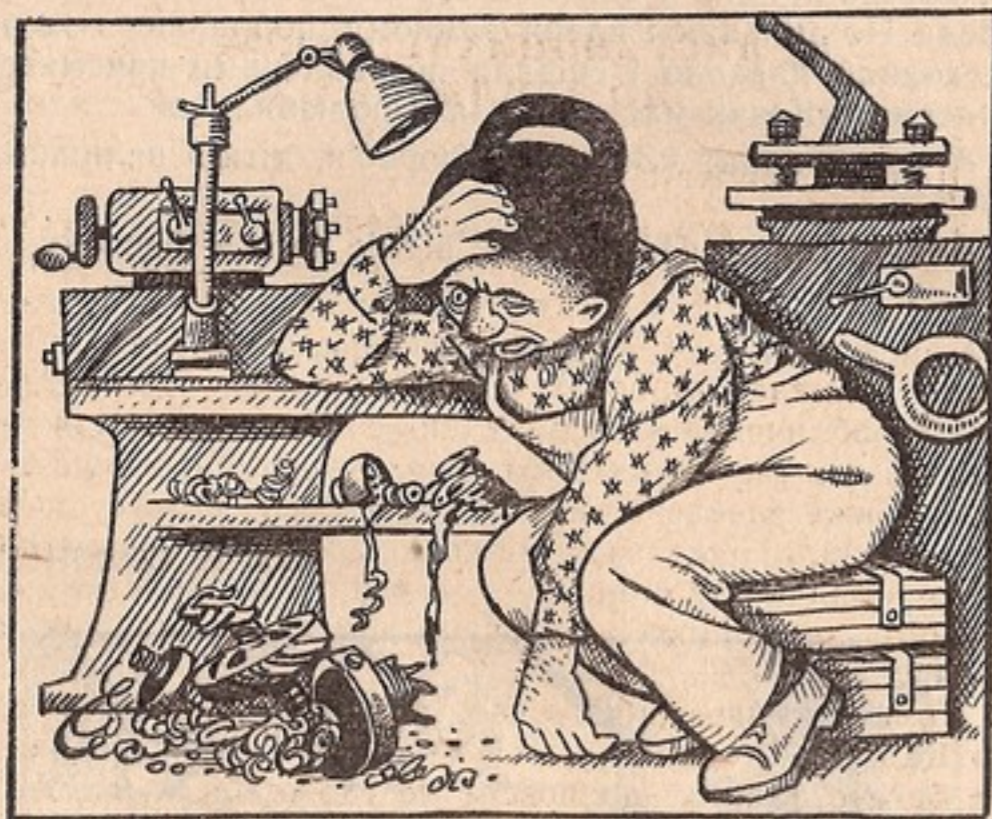
Вранці голова Похмільняк відніс його в підсобку.

Мал. В. СОЛОНЬКА

— Казав же йому: вип'ємо з горлечка. Так ні — пішов просити склянку в жінки.

Понеділок — день важкий.

ЛИСТ ІНОПЛАНЕТЯНИНА ДО ЗЕМЛЯНИНА

Дорогий друже Петю!

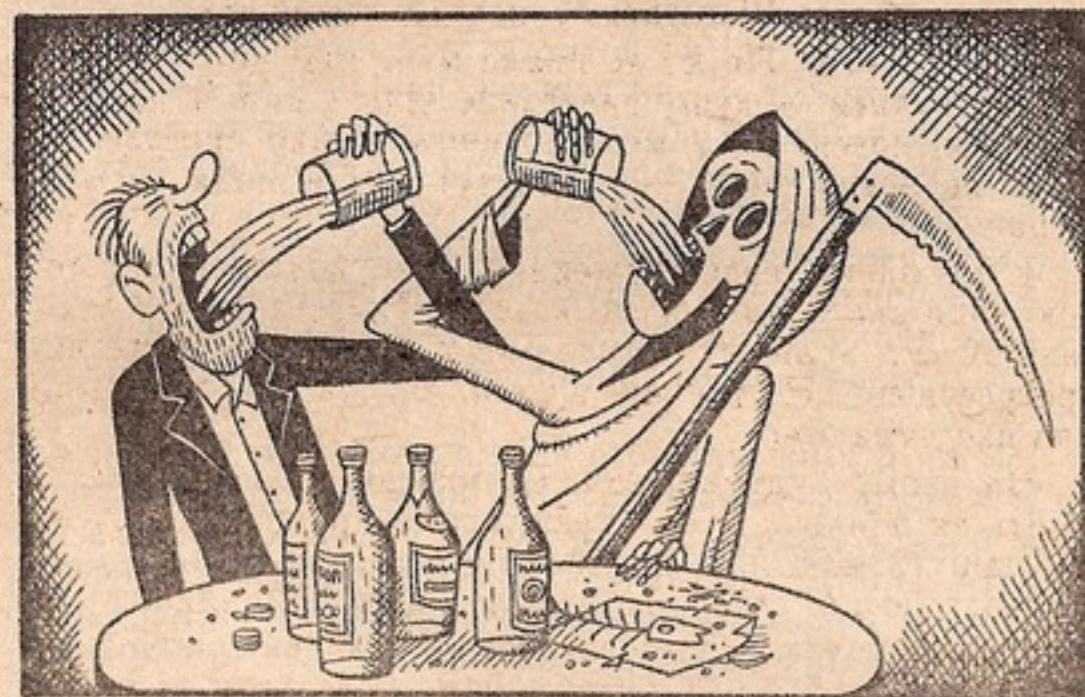
Ти, мабуть, чув, що мене пришельці з космосу забрали на свою «тарілку» й вивезли з собою. Дякуй жінці, бо якби вона тоді не потягла тебе із скверика додому, був би й ти тут. Я, як завжди, напівлежав на лавочці, нікого не чіпав, та раптом хтось почав мене торсати, ляскати по обличчю — я розплющив очі і побачив біля себе якихось фантастичних істот. Трохи віддалік стояла «тарілка», вже заведена. Я хотів був щось сказати, як вони підхопили мене за руки-ноги й понесли, потім прикрили обличчя ганчіркою — і я ніби провалився. Пам'ятаю тільки, щось шпигонуло в носа — таке, як нашатир.

Коли отямився, нічого не міг зрозуміти. Спитав: «Де я?» Кажуть (по-нашому): «На іншій планеті». І справді: тут багато такого, що зовсім не схоже на наше земне життя. Планета ця невелика, вся обгороджена високим муром. Її мешканці ходять у всьому білому, а мене одягли в смугастий халат — мабуть, щоб легше відрізнити од своїх. Виходити за мур не можна, бо там уже відкритий космос — так пояснив один з їхніх. Що характерно: нема жодного магазину чи кіоска. Хоч куди поткнешся, скрізь написано «Кабінет» — пам'ятаеш, ми пили вино з такою назвою, Микола-аристократ з другого під'їзду припер.

І ще мене вразила гостинність тутешніх жителів. Коли я оговтався, завели мене до одного з таких кабінетів. Тут я, Петю, пошкодував, що тебе не було поруч. Уяв-

ляєш: довжелезний стіл, метрів зо три, і весь заставлений пляшками, причому нашими, земними — і «Пшенична», і «Екстра», і «Чернігівська», і «Сибірська», і «Житомирська», і навіть «Горілка з перцем» (я подумав: через те у нас її тепер не знайдеш — усю сюди вивозять). Тут же огірочки малосольні і — не повіриш! — банка розсо-

Мал. О. МОНАСТІРСЬКОГО

На брудершафт.

лу. Ну, я розхвилювався, хотів був полізти в кишені, а їх же в халаті чортма. Та вони чемно так, лагідно кажуть, причому знову по-нашому: «Не турбуйтеся, у нас безкоштовно, пийте, скільки душа прийме». От, думаю, живуть! Я два фужери одним духом ковтнув, — спочат-

ку «Пшеничної», а потім — з перцем. І питаю: «А шмурдяка у вас часом нема?» Що тут скоїлося! Вони оточили мене, всі з блокнотиками — просять: «Поясніть, будь ласка, що це таке». Е-е, думаю, хоч і подейкують, що ви навіть вищі за розвитком од нас, але теж не все знаєте. Я їм розтлумачив: шмурдяк — це загальна назва всіх дешевих вин на Землі: «Білого міцного», «Плодоягідного», «Лиманського» тощо. Вони аж язиками прицмокували — сподобалося, видать. І відтоді мене інакше й не кличуть: «Федір Шмурдяк, у кабінет такий-то».

Але, дорогий Петю, не пішло мені тоді це питво. Як почало нудити — душу вивертало кілька днів. І досі гикаю. Це, пояснили, у мене організм важко пристосовується до нових умов — у них тут зовсім інша атмосфера.

І ще одним спостереженням хочу поділитися з тобою. Про нас у конторі що казали? І відстали ми, і сякі-такі. А тут, коли обстежили мене, одностайно заявили: прогресуючий. Не такі ми вже погані, як там, на Землі, про нас думають!

На цьому буду кінчати. Скучив за тобою, друже, і навіть за жінкою. Все ж таки, вдома краще. Люби, Петю, нашу Землю й не тиняйся по скверах, коли гудеш, як телеграфний стовп. Твій друг Федір Шмурдяк.

P. S. Оце тільки-но дізнався, як називається ця планета: Глеваха*. Щось ніби знайоме, а згадати не можу.

* Глеваха — селище під Києвом, де міститься лікарня для алкоголіків.

Сучасна Баба-Яга.

МІЙ ПОЇЗД

Монолог, записаний у лікарняній палаті

Провідати неньку в село я зібрався, —
тут приятель в хату. Я пляшку знайшов.
Засиділись ми... На вокзал я примчався —
та пізно: мій поїзд без мене пішов.

А тижнів за два — телеграми діждався...
Летів — під собою не чув підошов:
застати живою її сподівався —
та пізно: мій поїзд без мене пішов...

Колись, мов хлопчисько, я був закохався:
мене проганяли — вертався я знов.
А раз — як напивсь... Потім каюся, клявся —
та пізно: мій поїзд без мене пішов.

Я горе в горілці втопить намагався,
варнякав друзкам про загиблу любов...
Вона ж мене ждала... Про це я дізнався —
та пізно: мій поїзд без мене пішов.

У ділі своїм я, мов бог, розбирався,
а друг інститутський мене обійшов.
Ах, так? Пити кинув, книжками обклався —
та пізно: мій поїзд без мене пішов.

Я — знов за старе. По пивницях хитався,
з роботи злетів — інше місце знайшов,

поперли і звідти... За розум узявся —
та пізно: мій поїзд без мене пішов.

Колись, пам'ятаю, я спортом займався,
мав сил — будь здоров: чемпіонів боров!

Мал. А. ВАСИЛЕНКА

— Ваш сніок нахулганив! А винувата горілка.
— От бачите — горілка! А хлопчик же невинуватий!

А це — щось розклеївсь. На ліки подався —
та пізно: мій поїзд без мене пішов.

На «групі» сиджу тепер. Відвоювався —
і висновку врешті сумного дійшов:
мій поїзд нікуди іти й не збирався —
він просто да-авно уже з рейок зійшов!

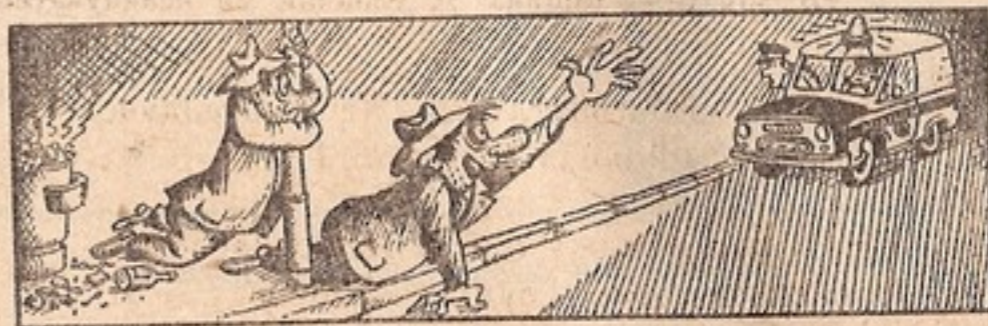
ВИЛАЗКА

— Гей, куме! Звідки бог приніс?
Це ж де подряпали ви ніс
і всю, пробачте, вивіску?
В волоссі повно он трави...
Я чув, із приятелем ви
у ліс робили вилазку?

— У ліс? Та де! Який там біс...
Зайшли нормально ми у ліс,
а як добряче вмазали,
то з лісу вже — вилазили...

Мал. В. СОЛОНЬКА

— Давай зупинимо, Гришо. Може, цей візьме...

— Просив, щоб ховали його вірні друзі...

З М І С Т

Зелену потвору — геть з нашого двору	3
Володимир БОНДАРЕНКО. Повернутий борг	7
Микола ДМИТРІЄВ. Хіба то гуляли? Тонкий хід. На пільгових умовах	13
Юрій ІЩЕНКО. Весільне відрядження	15
Валентин КИРИЛЕНКО. Свої. Романові думи	19
Федір МАКІВЧУК. Звели наклеп	21
Дмитро МОЛЯКЕВИЧ. Про Івана дурника та його сестричку Оленку. Звідки пішло хамство	25
Юрій ПРОКОПЕНКО. Компромісний варіант. Зара- ди дружби	31
Михайло ПРУДНИК. Ревізор	38
Костянтин СЕРГІЄНКО. Трамвайна пригода. Гроші у мішках. Запізнілий рефлекс	45
Володимир ЧЕПІГА. На живе місце. Свято в дом- комі	48
Анатолій ШЕВЧЕНКО. Лист інопланетянина до землянина	55
Василь ШУКАЙЛО. Мій поїзд. Виїздки	59

Обкладинка художника О. МОНАСТИРСЬКОГО

БИБЛИОТЕКА «ПЕРЦА» № 305
ЗАЧАРКОВАНЫЙ КРУГ
(На украинском языке)
Издательство «Радянська Україна»

Редактор Ф. Маківчук

Здано до набору 12. 11. 85. Підписано до друку 27. 12. 85. БФ 50637.
70×108₃₂. Папір газетний. Гарнітура літературна. Високий друк.
2,8 умовн. друк. арк. 2,8 умовн. фарб.-відб. 2,28 обл.-вид. арк.
Тираж 104000 прим. Зам. 06094. Ціна 10 коп.

Орденa Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна»,
252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Адрес редакції: 252047, Київ-47, ул. Петра Нестерова, 4.

Орденa Леніна комбінат печати издательства «Радянська Україна»,
252047, Киев-47, проспект Победы, 50.

З бібліотеки
Веніаміна
Еппеля